

Nr 43.

Kungl. Maj:ts proposition till riksdagen med förslag till kungörelse angående vissa ändringar i kungörelsen den 15 juni 1923 (nr 266) med allmänna grunder för dyrtidstillägg åt f. d. befattningshavare i statens tjänst m. fl. pensionärer; given Stockholms slott den 7 februari 1924.

Kungl. Maj:t vill härmed, under åberopande av bilagda utdrag av statsrådsprotokollet över finansärenden för denna dag, föreslå riksdagen att bifalla de förslag, om vilkas avlåtande till riksdagen föredragande departementschefen hemställt.

GUSTAF.

K. J. Beskow.

Utdrag av protokollet över finansärenden, hållet inför Hans Maj:t Konungen i statsrådet å Stockholms slott den 7 februari 1924.

Närvarande:

Statsministern TRYGGER, ministern för utrikes ärendena friherre MARKS VON WÜRTEMBERG, statsråden MALM, EKEBERG, BESKOW, MALMROTH, HASSELROT, LÜBECK, CLASON, WOHLIN, PETERSSON.

Chefen för finansdepartementet, statsrådet Beskow, anför efter gemensam beredning med statsrådets övriga ledamöter följande:

Sedan enligt Kungl. Maj:ts beslut den 2 januari 1924 för riksdagen framlagts proposition angående dyrtidstillägg åt befattningshavare i statens tjänst, ber jag nu för Kungl. Maj:t få anmäla frågan om dylika bidrag åt f. d. befattningshavare i statens tjänst och vissa med dem jämställda pensionärer.

Beträffande de åtgärder, som tidigare vidtagits för beredande av dyrtidstillägg åt här ifrågavarande pensionärer, torde jag till en början få erinra om att dessa dyrtidstillägg liksom dyrtidstilläggen till de i tjänst varande befattningshavarna år 1919 omlades till systemet med en efter levnadskostnadernas växlingar följande, s. k. glidande skala.

Vad angår behandlingen vid 1920 års riksdag av frågan om dyrtidstillägg

Historik.

åt f. d. befattningshavare i statens tjänst m. fl. pensionärer vill jag erinra, att de vid nämnda riksdag beslutade höjningar av dyrtidstilläggen åt befattningshavare i statens tjänst kommo även pensionärerna till del.

Vid 1921 års riksdag vidtogos i åtskilliga avseenden beskrningar av dyrtidstilläggen till befattningshavare i statens tjänst. Några dylika ändringar vidtogos däremot icke beträffande dyrtidstillägget till pensionärer, icke ens för pensionärer med nyreglerade pensioner, utan bibehöllos de allmänna grunderna för denna förmån i fråga om pensionärerna oförändrade. Men detta skedde under uttryckligt angivande, att det vore att betrakta såsom ett provisorium i avvaktan på allsidig utredning om, å ena sidan, frågan om höjning av låga pensioner och, å andra sidan, genomförande av en rättvis åtskillnad mellan olika slag av pensionärer i fråga om dyrtidstilläggsberäkningen.

I syfte att något förbättra pensionsförmånen för vissa innehavare av lägre pensioner infördes genom beslut vid 1922 års riksdag s. k. pensionstillägg. I samband härmed övergick man, beträffande dyrtidstilläggen åt f. d. befattningshavare och med dem likställda pensionärer, till i huvudsak enahanda grunder, som gällde i fråga om statens i tjänst varande befattningshavare. Därjämte genomfördes — likaledes i nära anslutning till de för statens befattningshavare gällande dyrtidstilläggsbestämmelserna — en reduktion av dyrtidstilläggen för reglerade pensioner.

Beträffande dyrtidstilläggens behandling vid 1923 års riksdag får jag erinra, att, i samband med den vid nämnda riksdag genomförda omläggningen av reglerna för dyrtidstilläggen åt i tjänst varande befattningshavare, jämväl grunderna för dyrtidstilläggen åt f. d. befattningshavare och med dem likställda pensionärer undergingo en fullständig förändring. Enär rent proportionella dyrtidstillägg skulle medfört alltför betydande sänkning av de förut utgående tilläggsbeloppen för innehavare av lägre pensioner, utformades ett system, varigenom högre kompensation för dyrtiden bereddes innehavare av låga pensioner. Enligt detta system utgår dyrtidstillägget i förhållande till ett på visst sätt beräknat tilläggsunderlag. För pensioner å 150 kronor för månad eller därutöver utgöres tilläggsunderlaget av pensionens belopp, dock begränsat till 400 kronor i månaden. Där pensionsbeloppet understiger 150 kronor för månad, lägges därtill ett belopp av 30 kronor i månaden, dock må tilläggsunderlaget i sådant fall icke överstiga 150 kronor och ej heller 160 procent av pensionen. Beträffande innehavare av oreglerad pension beräknas dyrtidstillägget efter ett procenttal, motsvarande hälften av talet för levnadskostnadsökningen. Vid en indexställning av 175 är alltså, med iakttagande av föreskriven avrundning, procenttalet 37. För innehavare av nyreglerad pension utgår dyrtidstillägget efter ett med 16 enheter minskat procenttal. Vid en indexställning av 175 är alltså procenttalet 21. Förutom dessa procentuella tillägg åtnjuta de, som hava minderåriga barn att försörja, fasta barntillägg, vilka utgå vid reglerade pensioner med 4 kronor och vid oreglerade pensioner med 5 kronor för månad och barn under 16 års ålder.

Gällande kungörelse med allmänna grunder för dyrtidstillägg åt f. d. befattningshavare i statens tjänst m. fl. pensionärer är utfärdad den 15 juni 1923 (nr 266).

Enligt det förslag i fråga om dyrtidstillägg till befattningshavare i statens tjänst, som av Kungl. Maj:t i proposition den 2 januari 1924, nr 5, framlagts för riksdagen, skulle dyrtidstilläggen från och med den 1 juli 1924 utgå efter fasta, för hela budgetåret gällande procenttal. Dessa procenttal hava av Kungl. Maj:t föreslagits till 33 för befattningshavare vid oreglerade verk och till 16 för befattningshavare vid reglerade verk. Då enligt nu gällande grunder dyrtidstilläggen åt i tjänst varande befattningshavare skulle vid en antagen indexställning av 175 utgå efter resp. 37 och 19 procent, innebär Kungl. Maj:ts förslag en nedsättning av procenttalet med resp. 4 och 3 enheter. Denna nedsättning har betingats av statsfinansiella skäl. Någon annan ändring av de nuvarande bestämmelserna om dyrtidstilläggen avses ej i förslaget.

**Nya grunder
för dyrtids-
tilläggen.**

Liksom nu böra givetvis grunderna för dyrtidstillägg åt f. d. befattningshavare och med dem jämställda pensionärer så nära som möjligt anslutas sig till motsvarande grunder för i tjänst varande befattningshavare. Sålunda bör jämväl för pensionärerna den anordningen införas, att dyrtidstilläggen bindas vid fasta, för hela budgetåret gällande procenttal. Någon annan ändring av nu gällande bestämmelser i ämnet har jag ej funnit mig böra föreslå.

Den begränsning av kostnaderna för dyrtidstilläggen till pensionärerna, som enligt finansplanen för nästkommande budgetår funnits av förhållandena påkallad, har synts böra så genomföras, att den sammanlagda inkomsten av pension och dyrtidstillägg vid nu gällande grunder för dyrtidstilläggen, med bortseende dock från barntilläggen, avkortas i ungefär samma proportion som motsvarande inkomst för befattningshavarna. Med iakttagande härav böra de fasta procenttalen för dyrtidstilläggen bestämmas till 33 för innehavare av oreglerad pension och till 18 för innehavare av reglerad pension.

I jämförelse med de procenttal, som vid levnadskostnadsindex 175 skulle erhållas enligt gällande grunder, nämligen 37 för innehavare av oreglerade pensioner och 21 för övriga pensionärer, innebära de föreslagna fasta procenttalen för dyrtidstilläggen en nedsättning med 4 respektive 3 enheter, vilken nedsättning sålunda till storleken sammanfaller med den för befattningshavarna föreslagna. Bortsett från barntilläggen minskas härigenom dyrtidstilläggen för innehavare av oreglerade pensioner med omkring 11 procent och för innehavare av reglerade pensioner med omkring 14 procent. I förhållande till den sammanlagda inkomsten av pension och dyrtidstillägg överstiger nedsättningen i allmänhet icke för någondera gruppen 3 procent.

Såsom exempel på hur det av mig förordade förslaget verkar vid olika pensionslägen må återgivas efterföljande inom finansdepartementet upprättade tabell.

Dyrtidstillägg för år åt f. d. befattningshavare i statens tjänst.¹

Pensionär utan barn. Levnadskostnadsindex 175.

Pensions- belopp	Dyrtidstillägg å oreglerade pensioner					Dyrtidstillägg å reglerade pensioner				
	enligt nuvarande grunder		enligt föreslagna grunder		Ned- sättning	enligt nuvarande grunder		enligt föreslagna grunder		Ned- sättning
	kr.	%	kr.	%		kr.	%	kr.	%	
100	59	59	53	53	6	34	34	29	29	5
500	296	59	264	53	32	168	34	144	29	24
1,000	503	50	449	45	54	286	29	245	24	41
1,500	666	44	594	40	72	378	25	324	22	54
2,000	740	37	660	33	80	420	21	360	18	60
2,500	925	37	825	33	100	525	21	450	18	75
3,000	1,110	37	990	33	120	630	21	540	18	90
3,500	1,295	37	1,155	33	140	735	21	630	18	105
4,000	1,480	37	1,320	33	160	840	21	720	18	120
4,500	1,665	37	1,485	33	180	945	21	810	18	135
5,000	1,776	36	1,584	32	192	1,008	20	864	17	144
5,500	1,776	32	1,584	29	192	1,008	18	864	16	144
6,000	1,776	30	1,584	26	192	1,008	17	864	14	144

Detaljbestäm-
melser.

På grund av mitt förslag om ändrade grunder för dyrtidstillägg åt f. d. befattningshavare i statens tjänst m. fl. pensionärer torde den nuvarande kungörelsen i ämnet böra undergå vissa ändringar. Sälunda torde § 2 helt utgå och i §§ 4 och 5 de fasta procenttalen för dyrtidstillägget införas.

Emellertid erfordras ock en annan ändring i samma kungörelse. Jämlikt § 8 utgår dyrtidstillägg enligt i § 4 för vissa f. d. befattningshavare i statens tjänst stadgade grunder jämväl till, bland andra, den, som åtnjuter avlöning på indragningsstat utan tjänstgöringsskyldighet. Hittills torde ingen sådan befattningshavare hava uppburit avlöning enligt något av de i § 4 av kungörelsen med allmänna grunder för dyrtidstillägg åt befattningshavare i statens tjänst omförmälda avlöningsreglementen. Från och med nästa budgetår torde dock vissa befattningshavare med nyreglerad avlöning komma att uppföras å indragningsstat. Då dylik tjänsteman givetvis bör erhålla dyrtidstillägg enligt reducerade beräkningsgrunder, torde § 8 böra undergå sådan ändring, att för innehavare av nyreglerad avlöning å indragningsstat dyrtidstillägget beräknas enligt bestämmelserna i § 5 i kungörelsen med allmänna grunder för dyrtidstillägg åt f. d. befattningshavare i statens tjänst m. fl. pensionärer. I intet fall bör därvid procenttalet för dyrtidstillägget vara högre än för i tjänst varande befattningshavare med reglerad avlöning.

¹ Dyrtidstilläggen äro beräknade utan hänsyn till i § 4 sista stycket av gällande kungörelse i ämnet föreskrivna avrundningar.

Beträffande kostnaderna för dyrtidstillägg under budgetåret 1924—1925 åt f. d. befattningshavare i statens tjänst m. fl. ber jag få erinra därom, att desamma, på sätt i innevarande års statsverksproposition under »För flera huvudtitlar gemensamma frågor» angives, böra, liksom nu, för affärsverkens vidkommande bestridas av dessa verks egna medel. Vad beträffar övriga nu ifrågavarande pensionärer beräknades i budgetförslaget under elfte huvudtiteln dels till dyrtidstillägg åt f. d. civila befattningshavare i statens tjänst m. fl. pensionärer ett belopp av 3,900,000 kronor, dels till dyrtidstillägg åt f. d. militära befattningshavare ett belopp av 2,500,000 kronor. Någon ändring av angivna anslagsbelopp har ej visat sig påkallad.

Föredragande departementschefen uppläser härefter ett inom finansdepartementet utarbetat förslag till kungörelse angående vissa ändringar i kungörelsen den 15 juni 1923 (nr 266) med allmänna grunder för dyrtidstillägg åt f. d. befattningshavare i statens tjänst m. fl. pensionärer (Bilaga A) samt hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

1) godkänna sagda förslag till kungörelse;

2) besluta, att kostnaderna för dyrtidstillägg åt f. d. befattningshavare i statens tjänst m. fl. pensionärer, vilka varit anställda vid postverket, telegrafverket, statens järnvägar, statens vattenfallsverk och statens domäner eller vid av nämnda verk övertagna företag eller inrättningar, skola bestridas av de medel, av vilka vederbörande verks omkostnader i övrigt bestridas;

3) för budgetåret 1924—1925 under elfte huvudtiteln såsom *extra* förslagsanslag anvisa

dels till dyrtidstillägg åt f. d. civila befattningshavare i statens tjänst m. fl. pensionärer ett belopp av 3,900,000 kronor;

dels ock till dyrtidstillägg åt f. d. militära befattningshavare ett belopp av 2,500,000 kronor.

Vad föredragande departementschefen sålunda, med instämmande av statsrådets övriga ledamöter, hemställt, behagar Hans Maj:t Konungen bifalla samt förordnar, att proposition i ämnet av den lydelse, bil. litt. vid detta protokoll utvisar, skall avlätas till riksdagen.

Ur protokollet:
E. Regnér.

Bilaga A.

Förslag

till

kungörelse angående vissa ändringar i kungörelsen den 15 juni 1923 (nr 266) med allmänna grunder för dyrtidstillägg åt f. d. befattningshavare i statens tjänst m. fl. pensionärer.

Häri genom förordnas, att § 2 i kungörelsen den 15 juni 1923 med allmänna grunder för dyrtidstillägg åt f. d. befattningshavare i statens tjänst m. fl. pensionärer skall upphöra att gälla samt att §§ 4, 5 och 8 i samma kungörelse skola i nedan intagna delar hava följande ändrade lydelse:

§ 4.

Där annorlunda icke är i §§ 5 och 6 av denna kungörelse eller eljest i särskild ordning stadgat, utgår dyrtidstillägget i förhållande till tilläggsunderlaget efter ett procenttal av 33; dock att — — — krontal bortfaller.

§ 5.

Till f. d. befattningshavare — — — iakttagande därav, att det procenttal, efter vilket dyrtidstillägget skall utgå, utgör 18 samt att det belopp, varmed dyrtidstillägget ökas för varje underhållet barn, utgör 4 kronor.

§ 8.

Dyrtidstillägg enligt här ovan stadgade grunder utgår — — — av pensionen.

I fall, som avses i denna paragraf, beräknas dyrtidstillägget enligt bestämmelserna i § 4; dock att till den, som på indragningsstat åtnjuter avlöning enligt något av de i § 4 av kungörelsen med allmänna grunder för dyrtidstillägg åt befattningshavare i statens tjänst omförmälda avlöningsreglementen, dyrtidstillägget beräknas efter ett procenttal av 16 och i övrigt enligt bestämmelserna i § 5 här ovan.

Denna kungörelse träder i kraft den 1 juli 1924.